

Postbus Postbus 29703 | 2502 LS 'S GRAVENHAGE

LNV SNP

Geachte heer, mevrouw,

Deze memo is opgesteld in het kader van de toezegging aan de Tweede Kamer om een tweede praktijktoets over de eco-regeling uit te voeren (Kamerbrief 'uitvoering moties praktijktoets' van 6 oktober 2021). Hiermee wordt ook verder o.a. invulling gegeven aan de motie-Bisschop/Van der Plas van 11 november 2021 (Kamerstuk 28 625, nr. 301) over mogelijkheden voor de akkerbouw in de eco-regeling. De kaart en gewassenlijsten zijn gebruikt tijdens de 2^e praktijktoets.

Dit document is tot stand gekomen met behulp van de Technisch Economische Werkgroep (TEWG). Deze werkgroep bestaat uit diverse onderzoekers van Wageningen University & Research en adviseert RVO met betrekking tot de berekeningsmethodiek NSP. De werkzaamheden voor de gewassenlijsten zijn uitgevoerd onder leiding van Koen Klompe en Andries Visser (Wageningen Plant Research) en de advisering rond de kaart is uitgevoerd door Wil Hennen en Nico Polman (Wageningen Economic Research).

Bijlage(n): 2

Hoogachtend,

[Redacted signature]

Wageningen
Economic Research

DATUM
15 juni 2022

ONDERWERP
Memo

UW KENMERK
[Redacted]

POSTADRES
Postbus Postbus 29703
2502 LS 'S GRAVENHAGE

BEZOEKADRES
Droevendaalsesteeg 4
6708 PB WAGENINGEN

INTERNET
www.wur.nl/economic-research

KvK NUMMER
09098104

CONTACTPERSOON
[Redacted]

TELEFOON
[Redacted]

E-MAIL
[Redacted]

Bijlage 1 Gewassenlijsten

Aanleiding

Geverifieerde gewassenlijsten zijn nodig voor de specificering van de voorwaarden voor de eco-activiteiten die onderdeel zijn van de eco-regeling. De voorlopige lijsten zijn opgesteld door RVO bouwend op het huidige Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), voorstellen uit het 7e Actieprogramma Nitraat (NAP) en input vanuit de GLB-pilots (<https://www.toekomstglb.nl/glb-pilots>). De validatie van de lijsten is noodzakelijk om het NSP tijdig in te dienen en goedgekeurd te krijgen.

Onderzoeksvraag

Door RVO zijn gewassenlijsten gemaakt ten behoeve van de eco-regeling. De door RVO gemaakte lijsten met bijbehorende criteria dienen gecheckt te worden en daarmee gevalideerd. Gewassen die volgens de deskundigen niet op de betreffende lijst horen dienen te worden verwijderd, daarnaast kunnen gewassen worden toegevoegd. Het betreft de volgende gewassenlijsten: Rustgewas, Stikstofbindende gewassen, Meerjarige teelt, Vroeg oogsten 1 sept, Vroeg oogsten 1 nov, Vanggewassen, Natte teelten.

Aanpak

De gewassenlijsten zijn gevalideerd door onafhankelijke deskundigen van de WUR. De samenstelling van de gewassenlijsten is door RVO uitgevoerd op basis van bestaande lijsten zoals het huidige Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), voorstellen uit het 7^e Actieprogramma Nitraat (NAP) en de GLB pilots (<https://www.toekomstglb.nl/glb-pilots>). De expertreview had tot doel om deze te reviewen. De deskundigen van de WUR zijn onafhankelijk omdat ze geen verantwoordelijkheid dragen voor het te onderzoeken beleid (zie ook <https://archieff.rijksfinancien.nl/handreiking-beleidsdoorlichtingen>). De validatie is gecoördineerd door Koen Klompe en Andries Visser (Wageningen Plant Research).

Resultaat

- Rustgewassen
Er zijn enkele wijzigingen in deze activiteit aangepast: wortelpeterselie is geen rustgewas. Qua teelt is het redelijk vergelijkbaar met peen waarbij er op ruggen of op bedden geteeld wordt en ook de oogst pas laat in het jaar is.

Momenteel staat tijdelijk grasland ook bij de rustgewassen. Dit is in principe een goed rustgewas. Maar het schiet waarschijnlijk zijn doel voorbij als percelen die altijd voor grasland worden gebruikt en eens in de 4 a 5 jaar worden ingewerkt voor een jaartje mais hier ook voor in aanmerking komen. Wanneer 1 of 2 jarig grasland in een akkerbouwrotatie komt te staan is het zeker een goed rustgewas. Via de RVO opgave is het bij te houden wat er allemaal geteeld wordt en hoe het grasland wordt ingezet.

- Stikstofbindend gewas
In de huidige lijst staan de stikstofbindende gewassen die in het document "Tabel-Gewassen-en-GLB-2022_0.xlsx" staan. Echter staat er in die tabel ook een kolom met vlinderbloemigen. Het is momenteel zo dat niet alle vlinderbloemigen ook bij de stikstofbindende gewassen staan terwijl dit wel zo is. Per definitie zijn alle vlinderbloemigen ook stikstofbindende gewassen. De gewassen die wel onder vlinderbloemigen staan maar niet onder stikstofbindende gewassen moeten dus nog worden toegevoegd.

- **Meerjarige teelten**
De titel van deze activiteit zou beter "meerjarige rustgewassen" kunnen heten omdat de focus hier ligt op rustgewassen. Momenteel staat alleen luzerne als gewas bij deze activiteit, maar ook miscantus zou hier onder moeten vallen en zonnekroon. Daarnaast wordt graszaad ook als 2-jarige teelt ingezet, maar dit kan ook als 1-jarige teelt. Hierbij zou via de RVO opgave dit in de gaten gehouden kunnen worden. Het gaat dan om Engels raaigras, Rietzwenkgras en Veldbeemdgras.
- **Natte teelten**
Bij deze activiteit ontbreken nog enkele gewassen. Zeekraal en lamsoor behoren tot de zilte teelten en zouden daarom ook onder natte teelten moeten vallen.
- **Vroeg rooigewas 1 september**
Er zijn een aantal gewassen die niet onder deze activiteit horen te staan maar momenteel wel in de lijst staan. Het gaat hier om gewassen die over het algemeen sowieso al voor 1 september worden gerooid:
  - Zilverui
  - Plantuien (1e en 2e jaars)
  - Knoflook
  - Pootaardappelen

Daarnaast staat waspeen ook onder deze activiteit. Hier zou onderscheid gemaakt kunnen worden met onderdekkersteelt van waspeen, deze wordt sowieso voor 1 september geoogst. Maar dit is waarschijnlijk juist iets dat men wil stimuleren. Als dat het geval is dan hoeft er geen onderscheid gemaakt te worden.

Het mooiste zou zijn als er een tussenvariant komt waarbij 1 oktober als uiterste oogstdatum staat. Dit past beter bij zetmeelaardappelen (staan nu bij 1 september) en ook bij suikerbieten en voederbieten (staan nu bij 1 november).

- **Vroeg rooigewas 1 november**
Voor suikerbieten en voederbieten, zie de opmerking hierboven. Wat er verder nog toegevoegd zou moeten worden is knolselderij. De teelt van knolselderij is vergelijkbaar met peen en wordt normaal gesproken in oktober of november geoogst.
- **Onderzaai vanggewas**
In principe kunnen alle groenbemesters ook gebruikt worden als onderzaai vanggewas. Het zal lang niet altijd gebeuren, maar in principe kan het. Daarom is het goed om deze gewassen ook toe te voegen aan deze activiteit. De gewassen die nog ontbreken zijn:
  - bladrammenas
  - gele mosterd
  - boekweit
  - deder
  - bladrap
  - bladkool
  - Ethiopische mosterd
  - Facelia
  - Japanse haver
  - Niger

- Serepta mosterd
- Seradelle
- Spurrie
- Zonnebloemen
- Zwaardherik

- Groenbedekking

Ook hier kunnen alle groenbemesters onder vallen, wat betekent dat dezelfde lijst als bovenstaande ook bij groenbedekking toegevoegd moet worden:

- bladrammenas
- gele mosterd
- boekweit
- deder
- bladraap
- bladkool
- Ethiopische mosterd
- Facelia
- Japanse haver
- Niger
- Serepta mosterd
- Seradelle
- Spurrie
- Zonnebloemen
- Zwaardherik

- Groene braak

Met de omschrijving bij deze activiteit als niet productief land passen de huidige gewassen goed in de lijst, maar daarbij zouden dan ook de groenbemesters toegevoegd moeten worden (zie Groenbedekking en Onderzaai vanggewas). Het is hierbij nog wel goed om naar de omschrijving te kijken aangezien een aantal activiteiten qua gewas erg veel overlap hebben. Nog een kleine opmerking over zwaardherik. Dit gewas is geen aaltjesvanggewas, maar vermeerdert een aantal plaagnematoden niet. Dit is echter bij meer groenbemesters het geval. Er is dus geen actieve reductie door zwaardherik.

Aanleiding

Een geverifieerde kaart is nodig voor de specificering van de voorwaarden voor de eco-activiteiten die onderdeel zijn van de eco-regeling. De voorlopige landsdekkende kaart is opgesteld door RVO bouwend op basis van de referentiebouwplannen (Polman et al, 2021). De validatie van de kaart is noodzakelijk om het NSP tijdig in te dienen en goedgekeurd te krijgen.

Voor invulling van eco-regeling is een gebiedenkaart nodig, om regionaal te kunnen sturen op de vijf eco-doelen. De kaart is ook nodig om de waardes te bepalen die voor de eco-activiteiten staan – deze worden immers o.a. gebaseerd op gedeelde inkomsten, die per regio verschillen.

Het gaat om een kaart met zeven regio's, gebaseerd op dominant bouwplan in de gebieden. Een randvoorwaarde is dat percelen niet in meerdere gebieden kunnen liggen. De grenzen van de gebieden mogen percelen niet te doorsnijden en dienen gelijk te lopen met fysieke grenzen als wegen en water.

Onderzoeksvraag

Welk referentiebedrijf uit Polman 2021 past het best bij de zeven onderscheiden gebieden op basis van grondgebruik van de akkerbouw in het gebied zoals aangeleverd door RVO?

Aanpak

De vraag is beantwoord door Wil Hennen en Nico Polman van Wageningen Economic Research. De onderzoeksvraag en basiskaart zijn bij het begin van het project toegelicht door Remco Schreuder (RVO). In deze bijeenkomst zijn de randvoorwaarden vastgesteld en is een conceptkaart gedeeld door RVO. De volgende randvoorwaarden stonden centraal: (1) aansluiting op de bestaande referentiebouwplannen zoals beschreven in Polman et al. (2021) en (2) de gebiedsgrenzen moeten zoveel mogelijk aansluiten op fysieke grenzen (zoals wegen en rivieren). Het project is begeleid door Sander Muller (RVO) en Kevin van Dijk (RVO).

Resultaat

In figuur 1 is de opgeleverde kaart weergegeven.

Figuur 1: Voorgestelde regiokaart ANLb en eco-regelingen

Het voorstel is een kaart met 8 gebieden in plaats van de 7 gebieden omdat dit beter aansluit bij de bestaande landbouwpraktijken. De verschillende gebieden zijn op basis van gemeentegrenzen vastgesteld. Het blijkt dat we daarmee niet volledig borgen dat de verschillende regio's volgens de randvoorwaarde "harde grenzen" lopen, het overgrote deel (+95%) overigens wel. In overleg met RVO bleek dit acceptabel/uitvoerbaar.